

O runách Velesovy knihy

Dmitrij Gavrilov

Řeka času v proudu svém
unáší všechna lidská díla
a utápí v propasti zapomnění
národy, říše i vládců.
(G. Děržavin)

Termínem „Velesova kniha“ se především rozumí posvátné texty volchvů (slovanských čarodějů předkřesťanské éry – pozn. překl.) zachráněné roku 1919 plukovníkem Bílé armády Ali Izenbekem. Došlo k tomu na statku knížat Zadonských, nedaleko stanice Velikij Burljuk, pod Charkovem [1].

Nález představovaly bukové destičky přibližně téhož rozměru 38 x 22 x 1 cm, o jejichž počtu je dnes možno usuzovat dle toho, že se všechny vešly do lodního pytle – tj. asi kolem čtyřiceti. V každé destičce byly vyvrtány dva otvory pro svázání provázkem, jedny spojovaly jako kniha, druhé jako album. Na destičkách byly narýsovány přímé rovnoběžné linky, pod nimiž se nacházela písmena jako ze sanskrtu či hindštiny – písmena vytlačena do dřeva něčím ostrým a do vtačených míst byla vetřena barva, zatímco vše bylo pokryto čímsi na způsob laku. Písmena byla vměstnána těsně u sebe bez mezer. Podobný typ textů se nazývá „splošňak“ (text psaný plynule, bez mezer mezi slovy – pozn. překl.) a byl charakteristický pro cyrilici ze Staré Rusi. Nicméně cyrilici podobná abeceda, kterou použil bezejmenný volchv, cyrilicí nebyla [2].

Písmo bylo odvezeno do Bruselu a opsáno známým spisovatelem Jurijem Petrovičem Miroljubovem. Ten věnoval restaurování textů 15 let (1924-1939), jeho ušlechtilá práce obsáhla 90% materiálu [3]. Patrně on pořídil fotografie řady destiček. Izenbek měl vlastní uměleckou dílnu, kde J. P. Miroljubov pracoval nad „knihou“, protože majitel se nechtěl rozloučit se svým nálezem – tím lze i vysvětlit špatnou kvalitu snímků. Však jak píše o destičkách sám Miroljubov: „Měli jsme velké štěstí, že jsme mohli vidět „desky“ ze sbírky umělce Izenbeka v počtu 37... Písmena částečně připomínala řecká titulní písmena, částečně se podobala sanskrtským. Text byl psán dohromady. Obsah se ztuhla poddával rozboru, nicméně dle smyslu jednotlivých slov se jednalo o modlitby k Perunovi, který se nazýval občas „Parun“, jindy „Vparuna“, a Dažbog se nazýval „Dažbo“ či „Daže“. Text ještě obsahoval popis, jak „Vels učil Dědy země válce“. Na jedné z nich bylo napsáno o „Kupe-Bože“, patrně Kupale, a o očištění v báni a obětování „Rodu-Rožanici“, „jenž jest Dědem Sventovým“. Byly v něm řádky věnované „Stribogovi, jenž dýchá, jak chce“ a také „Vyšnovi-Bohu, jenž jest ochráncem našich životů“. Podrobný rozbor „destiček“, které se nám podařilo přečíst až do jejich zmizení, předneseme zvlášť. „Destičky“ objevil Izenbek za občanské války ve vydrancované knihovně knížat Zadonských.“

Po Izenbekově smrti v roce 1941 originály textů spolu se stovkami maleb zesnulého zabavilo gestapo. Pravděpodobně posvátná písmena ruských volchvů skončila v archívech Himmlerova Ahnenerbe – Odkazu předků [4], samostatné fašistické organizace, založené v roce 1933, k níž patřilo 50 institutů, zabývajících se v tomto počtu okultními výzkumy (historické prameny obecně datují vznik Ahnenerbe do roku 1935 – pozn. překl.). Řídil je profesor Wüst, odborník na staré posvátné texty, přednášející sanskrtu na mnichovské univerzitě. Tam rychle pochopili, jaké nebezpečí se v bukových destičkách skrývá. Velesova kniha začíná vyprávěním o legendárním odchodu starých Rusů ze Sedmiříčí v druhém tisíciletí až do nové éry pod vedením Árje a jeho synů. Kniha jednoznačně řadí naše „méněcenné“ předky k „pravým Árijcům“ a podřívá hitlerovskou teorii o rasové čistotě. V knize se mluví o dvou větvích Praslovanů: slovansko-venedské a árijské, o původu praslovanských a skytských rodů, o nekonečných válkách praotců za svobodu a nezávislost od Kimeriů, Řeků, Římanů, Góťů, Hunů, Avarů, Chazarů. Vyprávění končí zmínkou o Eriku-Rurikovi a také Askoldovi, který se pokouší obrátit Kyjevany na křesťanství. Poté dochází k přerušení vyprávění a poslední destička hlásí: „Dnes byla Rus pokřtěna...“ „Kniha“ měla pravděpodobně více autorů-volchvů, tj. písmena byla sesbírána dohromady z více svatyní pohanské Rusi.

Domněnku o odcizení originálů Ahnenerbe vyslovil sám Miroljubov, maje k tomu důvody, aniž by věděl o skutečném rozsahu této tajné organizace. Himmler v roce 1935 postavil před „Odkaz předků“ tyto cíle: „Výzkum ducha, činů a dědictví indogermánské nordické rasy a zprostředkování výsledků těchto výzkumů zajímavou formou národu. Při plnění úkolu je třeba postupovat přesnými vědeckými metodami.“ Šéf Ahnenerbe, plukovník SS Wolfram Sievers, než byl nad ním vykonán rozsudek Norimberského soudu, pronesl jakési tajemné nekřesťanské modlitby [4]. Velká část archivu této nacistické organizace byla odvezena jako trofej do SSSR a dodnes leží ukryta...

V letech 1952 až 1959 se kopie J. P. Miroljubova začínají zveřejňovat na stránkách publikací ruských emigrantů v Americe. Bývalý generál Bílé armády A. Kurenkov spolu se známým asyrologem A. Kurem, sekretářem Muzea ruského umění v San Francisku, publikuje v časopisu „Žar-ptica“ (Pták Ohnivák) řadu článků a vlastní restaurovaný text, opíraje se o fotografické snímky a kopie Miroljubova. Stoupenci pravosti Velesovy knihy označují jeho práci za ještě přesnější, než tomu bylo u samotného Jurije Miroljubova.

Termín „Velesova kniha“ zavedl roku 1957 vědec S. J. Paramonov (Lesnoj) a také pojmenoval zvláštní abecedu žreců – „velesovice“. Za svůj název vděčí kniha dvěma skutečnostem: za prvé zmínce o jménech Vles či Veles na

jedné destičce, kde se přímo říká, že kniha volchvů je věnována jemu. Za druhé volchvové jako takoví byli v první řadě služebníci boha moudrosti – Velese-Volose (poté se jejich přízvisko přeneslo i na další slovanské žrece). Zamyslete se, mimochodem, nad slovy „čáry“ (volševstvo) a magie (vološba).

Roku 1960 S. J. Paramonov poslal jednu fotografii destičky z knihy do SSSR, do Sovětského slovanského výboru, kde celou knihu okamžitě prohlásili za padělek. Až roku 1976 se u nás znovu začalo mluvit o Izenbekových destičkách. Do té doby každý, kdo se nějakým způsobem dotýká „tajemství volchvů“, se stává buď stoupencem pravosti knihy, jako např. zesnulý B. A. Rebinder, nebo odpůrcem její pravosti, jako bohužel akademik D. S. Lichačev, nazývající Velesovu knihu fiktivním nálezem.

Nyní začala nová etapa chápání textů. Na jedné straně stojí ti, kdo trvají na „předkřesťanské divokosti a barbarství Slovanů“, jako by Rusové slezli přímo ze stromů, když uviděli Cyrila, jako by ruská kultura začala s Vladimírem Křtitelem. Na druhé straně dříve nepočtení obhájci, jejichž řady se však rozrůstají. Velesova kniha prošla v Rusku i v zahraničí několika vydáními [1,2,5-7], jedním lepším než druhým, s články obsahujícími argumenty pro pravost textů. Není důležité, jakými různými názvy autoři knihu pojmenovávají – Velesova kniha (Lesnoj, Rebinder, Skripnik), Velesova kniha (Asov), Patriarchové (Grickov, Torop), Labutí kniha (Ščerbakov). Všichni se shodli v jednom – texty jsou pravé.

Zmíním publikaci oponenta Knihy – O. V. Tvorogova [8]. Je to jediný z mnoha oponentů pravosti Velesovy knihy, který, nehledě na svůj postoj, uveřejnil část jejich textů, čímž si i zasloužil úctu. A jaký že to je postoj? Tento! „Tvůrci 'Velesovy knihy' jsou nositeli a propagátory nepřátelské ideologické koncepce.“

Poukážu na úpravu knihy vydavatelství „Nauka i religia“ (1992)[5] a již zmíněné vydání nakladatelství „Menedžer“ (1995), kde je na jedné straně uvedena samotná „runika“ s několika úpravami a na sousední straně její prakticky doslovný překlad. Můžete zkusit své síly a pořídit vlastní výklad. Druhé upravené a doplněné vydání „Velesovy knihy“ [1] doprovází články A. I. Asova, který bod po bodu reaguje na kritiku knihy O. V. Tvorogovem a L. P. Žukovskou. Nemá smysl citovat jmenované články, lépe než já to udělají jejich autoři, přehled literatury je uveden na konci, uvedu jen důvody hovořící „PRO“, a poté předložím své závěry na podporu stoupenců.

Obviňovat Miroľjubova z podvrhu je hloupé, dle návrhu A. I. Asova je třeba provést expertízu jeho rukopisů, rozbor papíru a inkoustu může upřesnit datování let 1924-1939, kdy i kolik let Jurij Petrovič postupně přepisoval „velesovicu“.

Jazyk březových listin z Novgorodu, jež objevil A. V. Arcichovskij, mají některé zvláštnosti – např. cvakání, tj. nerozlišování C a Č, na které nezávisle poukázala L. P. Žukovskaja [9], než bylo známo z jediné fotografie destičky Velesovy knihy z roku 1960.

Jak se skutečně ukázalo, řada gramatických a fonetických zvláštností textů Velesovy knihy, včetně zmíněného cvakání, se shodují s jazykem březových písem Starého Novgorodu. Pro tyto březové listiny je charakteristická „shoda dativu a genitivu formy A“ [9]. Tuto morfologickou zvláštnost skloňování lze pozorovat i v textech volchvů. Velesova kniha 9. století je starší než nyní známé listiny (z 12. stol.) o dvě století, za toto období novgorodský dialekt ještě neprodělal tolik podstatných změn. Protože zmíněné listiny byly uznány jako pravé, avšak byly objeveny několik desetiletí po získání samotné Velesovy knihy, tedy je k paděláním nikdy použít nemohl.

Jurij Miroľjubov byl spisovatel, ne však lingvista, a tím spíše ne archeolog, a padělat knihu tedy nemohl. Nicméně existuje verze, že Miroľjubov pracoval s podvrhem, který považoval za pravou starožitnost.

Falzifikování Velesovy knihy je připisováno petěrburskému sběrateli a mystikovi A. I. Sulakadzevi, současníkovi G. R. Děržavina. Skutečně se „bavil zhotovováním falešných starožitností“ (o čemž Děržavin nepochybně věděl). Patřila mu kopie „Opovedí“ – praslovanského runového textu o křtění obyvatel Valaamu během půlstoletí do vlády Vladimíra. Rukopis je dnes uložen v archivech novo-valaamského kláštera. Nicméně, jak píše V. Grickov ve svém článku [10], sbírka neobsahovala jen padělky. Sulakadzev byl členem řady mystických společností. Po jeho smrti v roce 1830 všechny ostatní jeho rukopisy zmizely, s určitostí lze říci, že jeho archiv rozebrali členové tajné sekty, k níž Sulakadzev patřil. Pravda, v archivu básníka Děržavina se zachoval runový fragment „Bojanova hymnu“. Fragment vypráví o boji Antú-Polanů s Góty ve 4. stol n. l. [11]. Roku 1812 náš velký rodák G. Děržavin vydal dva runové fragmenty ze sbírky Sulakadzeva [12]. V sebraných spisech Děržavina z roku 1880 se také objevuje slovanská runika. Jeden fragment se právě kvůli zmínce o Bojanovi a Slovenovi nazývá „Bojanův hymnus Slovenovi“ a druhý „Věstec“ – výroky volchvů. O fragmentech věděl i Karamzin a prosil, aby mu byly zaslány originály.

Roku 1994 byl v 39. oddíle archivu Děržavina nalezen text „Bojanova hymnu“. Byl rekonstruován i prvopis, který se častěji nazývá „Staroladožský runový dokument“, aby se odlišil od částečně padělaného „Bojanova hymnu“ Sulakadzeva. Runika a telegrafický, dokonale stručný styl dokumentu (i zmíněného „Věstce“) se nápadně podobá „velesovicu“. Dokument je korespondencí mezi dvěma volchvy-koby (věštícím dle letu ptáků). Jeden z nich byl žrec ze Staré Ladogy a druhý volchv z Novgorodu.

Datování vychází z těchto řádků, dle překladu V. Toropa [13]:

...,Pánu světlému kob:
Křesťané, nepřátelé, jdou k městu Ladoga
Modlím se, oběti přináším, aby
si nepodmanili a nezničili město
Posílám promluvy Peruna svému pánu, starče-kobe.

*Očekávaje vytouženou dobu, muže posílám
proti lžipísmu.
Rusové byli Kimrejci a žili před Kimrejci.
Byli nepřáteli Říma i tvým, Stilichone;
Bolorec; Dir-vojín byl nám trápením, byl
barbarem a rodem Řek.
Otuarich. Pak Ižodrik, pak lživý
Erik-vojín;
prokletý Aldorg rozsávali smrt, našeho boha
pálili, obyvatele města vraždili.
Věčná Borus na kostech stojí.
Je na stráži od Busa do Dira....“*

[zkráceno]

Takto „Ladožský runový dokument“ potvrzuje zprávu Velesovy knihy, že Dir byl rodem Řek. Avšak Sulakadzev, nehledě na mnohé předělávky prvopisu, ho sám nenapsal, stejně jako nenapsal Velesovu knihu. Výše jsme zmínili jeho částečné padělání textů. Není pochyb, že perly typu:

*„Noc. Zářivé světlo Luny,
tvůj bílý kotouč se odráží v tiché vodě.
Jsem Bojan, potomek Slavenův.
Srdce se při vzpomínce na něj zachvívá..
Oči roní slzy, zpod kamene se řinou..“*

jsou očividně podvrhem. Prvopis se tím však padělkem nestane. Avšak fráze jako: „Soudu Velesovu neujdou“ – stěžejí mohou nechat na pochybách ohledně pravosti i části hymnu Sulakadzeva. Jedná se o rok 1811, kdy si ani jeden slavofil nemohl vůbec představit, že Veles „je soudcem pekelného světa“. A. Kajsarov (1803, 1807) ani G. Glinka (1804) se o tom nezmiňují.[2]

Říkají nám, že se mýlíme, když tvrdíme, že „na počátku 19. stol. nikdo ještě nepředpokládal, že Veles je Strážcem Navi!“ A prý by Sulakadzevovi měl být Veles znám ve své baltské formě Velse (Vielona), kterého častokrát popisovali autoři zabývající se slovanskými starožitnostmi (Lasickij v 16. stol., Stender a Einhorn v 17. stol.) právě v podobě boha záhrobního světa, vládce duší a ochránce zesnulých předků. Avšak ve zmíněné době, tj v roce 1811, neexistovali žádné práce, v nichž by odborníci na pobaltskou či slovanskou mytologii ztotožňovali Vielona s Velesem. K tomu došlo mnohem později, když se tito odborníci v Rusku skutečně objevili.

Jak správně poznamenává A. I. Asov, Sulakadzev nemohl být tvůrcem Velesovy knihy, protože neznal obsah Rivéd (poprvé byly přeloženy roku 1870 v Německu). Ve Velesově knize se zatím vzpomínají rgvédské hymny na Indru a Valu.

Také nemohl vědět, a volchvové o tom píší, že Skytové bojovali ve vojskách babylonského krále Nabuchodonozora II. To se učinilo známým až na počátku 20. století po archeologických vykopávkách. „Teprve v 70. letech 20. stol. (již po smrti Miroljubova) vědci po prostudování objevů těchto archeologů došli k závěru, že Skytové před příchodem do Přední Asie žili 200-300 let u Černého moře. Mezitím ani Gerodot, jediný autor, o něhož by se mohl geniální padělatel opřít, při líčení událostí obsažených ve Velesově knize neuložil přestávku mezi vpád Skytů do stepí u Surožského moře a pochod proti Médům.“

Jestliže však Sulakadzev nepadělal Velesovu knihu, tak prvopis Bojanova hymnu, kde se stejně jako ve Velesově knize říká, že Dir byl pokřtěn a byl Řek, pak ani tento prvopis nemohl tehdy vytvořit.

„Ze zpráv ‚Patriarchů‘ (tak se někdy nazývá Velesova kniha) vybereme následující námět. V souladu s rekonstruovanou chronologií předkové autorů textů na počátku 2. stol. př. n. l. přesídlili z Karpat do povodí Pripjati. V oblasti Dněpru žili do počátku třetího století n. l., a poté následovalo další přesídlení. Při tom se k příbuzným národům připojili přidunajské kmeny Bastarnů (východogermánský kmen, původně mezi Odrou a Vislou – pozn. překl.). Tyto události, píše Viktor Grickov [14], se dobře hodí na archeologickou kulturu vroubkované keramiky. Památky na ni jsou soustředěny převážně v oblastech středního a horního Podněpří a pripjaťského polesí. Vznik této kultury se váže k poslední třetině třetího a počátku druhého stol. př. n. l. a její zánik ke konci druhého stol. n. l. ... Je tu soulad mezi zprávami v Knize a DNEŠNÍMI archeologickými poznatky. Přestože první památky kultury vroubkované keramiky objevil roku 1899 archeolog Chvojko, nepřisuzoval jí cizí původ, ale považoval ji za produkt rozvoje předcházející skytské kultury. Dle jeho představy kultura vroubkované keramiky nezmizela, ale přeměnila se v černachovskou. Z Chvojkojem nalezených památek v oblasti Pripjati se nedochovala žádná. Intenzivní výzkum starožitností kultury vroubkované keramiky začal až v 50. letech. Avšak i dlouho poté panoval názor, dle něhož byla kultura datována koncem druhého stol. př. n. l. a až počátkem druhého stol. n. l. Situace se změnila až na počátku 80. let, potom co evropští odborníci upřesnili chronologii laténských starožitností.“

Takto by „padělatel“ Miroljubov musel znát předem filologické detaily březových písem a doslova vidět skrz zem, aby předstihl svým „padělkem“ poznatky dnešní archeologie o 30-50 let. A takových příkladů předstihu

Knihy vůči archeologii je mnoho, převážně odpovídají konceptu B. A. Rybakova, přestože on sám se zatím nevyslovil pro ani proti „destičkám volchvů“.

Ve svých poznámkách k Velesově knize A. I. Asov srovnává velesovici s pozdější cyrilicí a bulharskou hlaholicí, jejichž vytvoření se přisuzuje Cyrilovi. Ve Velesově knize (část Trojanovy věky, kap. II., str. 115 českého vydání – pozn. překl.) se píše toto: „On, Oni říkali, že u nás zavedli své písmo, abychom ho přijali a vzdali se vlastního. Ale vzpomeňte si na onoho Konstantina (v Miroljubově kopii uvedeno „Ilare“, jméno je však zkomoleno, poslední slabiky přehozeny, první napsána chybně – pozn. překl.), který chtěl učit naše děti a musel se schovávat v našich domech, abychom nevěděli, že se učí naše písmena, ani to, jak obětuje našim Bohům.“ Právě proto tak horlivě někteří pravoslavní brali za neopodstatněné zachování Velesovy knihy. Díky ní ztrácí už i tak vratkou půdu pod nohama pro diskusi o zdánlivém barbarství Slovanů i jejich více než tisícileté kultuře.

Dle mých propočtů (obr. 1) velesovice obsahuje více „venedských“ a skandinávských run, než dříve mnil A. Asov [1, str. 226-232]. Z Eddy vyplývá, že lidé získali vědění o runách od Ódina-Wodena-Wotana.

*I ty runy najdeš,
rozluštěná slova
převelká slova,
přemocná slova,
jež barvou vyved Věštec,
jež stvořili silní bozi
a Nejvyšší vyryl rydlem. (míněn Ódin – pozn. překl.)*

(Výroky Vysokého, 142 [15]).

Tuto shodu s Velesem se snažil dokázat autor tohoto článku a A. Platov [16-19], a to se nám, jak je vidět, podařilo.

Intuitivně k tomu došel i A. Asov. Není náhoda, že Veles je v ruských védách nazýván Zuřivým (Bujnyj). To znamená jméno Odd-Ódin, tj. Běsnící duch. Bělorusové místo „bujné obilí“ (bujnyje) říkají „velikaja zbažana“ a místo ruského „velice“ (očeň) – velmi.

obr. 1

ᚦ	ᚦ	Runy s nabode- níčkem	ᚱ	ᚱ	RAIDO - futhark
ᚦ, ᚷ	ᚦ	Švédsko-norské mladší runy	ᚱ, ᚱ	ᚱ, ᚱ	a runa mladšího data
ᚸ	ᚸ	BERKANA futhark	ᚳ	ᚳ	SOWELU futhark
ᚹ	ᚹ	DAGAZ futhark	ᚴ	ᚴ	TEIWAZ futhark
ᚺ	ᚺ	GEBU a ISA spojené	ᚵ	ᚵ	URUZ - obrácená futhark
ᚻ	ᚻ	ISA futhark	ᚶ	ᚶ	GEBU a HAGALAZ - obě futhark
ᚼ	ᚼ	KANO futhark	ᚷ	ᚷ	ᚷ
ᚾ	ᚾ	LAGUZ futhark	ᚸ	ᚸ	ᚸ
ᚿ	ᚿ	MANNAZ futhark	ᚹ	ᚹ	ᚹ
ᚰ	ᚰ	OTHILIA obrácená futhark	ᚺ	ᚺ	ᚺ
			ᚻ	ᚻ	ᚻ
			ᚼ	ᚼ	ᚼ
			ᚽ	ᚽ	ᚽ
			ᚾ	ᚾ	ᚾ
			ᚿ	ᚿ	ᚿ
			ᚰ	ᚰ	ᚰ
			ᚱ	ᚱ	ᚱ
			ᚲ	ᚲ	ᚲ
			ᚳ	ᚳ	ᚳ
			ᚴ	ᚴ	ᚴ
			ᚵ	ᚵ	ᚵ
			ᚶ	ᚶ	ᚶ
			ᚷ	ᚷ	ᚷ
			ᚸ	ᚸ	ᚸ
			ᚹ	ᚹ	ᚹ
			ᚺ	ᚺ	ᚺ
			ᚻ	ᚻ	ᚻ
			ᚼ	ᚼ	ᚼ
			ᚽ	ᚽ	ᚽ
			ᚾ	ᚾ	ᚾ
			ᚿ	ᚿ	ᚿ
			ᚰ	ᚰ	ᚰ
			ᚱ	ᚱ	ᚱ
			ᚲ	ᚲ	ᚲ
			ᚳ	ᚳ	ᚳ
			ᚴ	ᚴ	ᚴ
			ᚵ	ᚵ	ᚵ
			ᚶ	ᚶ	ᚶ
			ᚷ	ᚷ	ᚷ
			ᚸ	ᚸ	ᚸ
			ᚹ	ᚹ	ᚹ
			ᚺ	ᚺ	ᚺ
			ᚻ	ᚻ	ᚻ
			ᚼ	ᚼ	ᚼ
			ᚽ	ᚽ	ᚽ
			ᚾ	ᚾ	ᚾ
			ᚿ	ᚿ	ᚿ
			ᚰ	ᚰ	ᚰ
			ᚱ	ᚱ	ᚱ
			ᚲ	ᚲ	ᚲ
			ᚳ	ᚳ	ᚳ
			ᚴ	ᚴ	ᚴ
			ᚵ	ᚵ	ᚵ
			ᚶ	ᚶ	ᚶ
			ᚷ	ᚷ	ᚷ
			ᚸ	ᚸ	ᚸ
			ᚹ	ᚹ	ᚹ
			ᚺ	ᚺ	ᚺ
			ᚻ	ᚻ	ᚻ
			ᚼ	ᚼ	ᚼ
			ᚽ	ᚽ	ᚽ
			ᚾ	ᚾ	ᚾ
			ᚿ	ᚿ	ᚿ
			ᚰ	ᚰ	ᚰ
			ᚱ	ᚱ	ᚱ
			ᚲ	ᚲ	ᚲ
			ᚳ	ᚳ	ᚳ
			ᚴ	ᚴ	ᚴ
			ᚵ	ᚵ	ᚵ
			ᚶ	ᚶ	ᚶ
			ᚷ	ᚷ	ᚷ
			ᚸ	ᚸ	ᚸ
			ᚹ	ᚹ	ᚹ
			ᚺ	ᚺ	ᚺ
			ᚻ	ᚻ	ᚻ
			ᚼ	ᚼ	ᚼ
			ᚽ	ᚽ	ᚽ
			ᚾ	ᚾ	ᚾ
			ᚿ	ᚿ	ᚿ
			ᚰ	ᚰ	ᚰ
			ᚱ	ᚱ	ᚱ
			ᚲ	ᚲ	ᚲ
			ᚳ	ᚳ	ᚳ
			ᚴ	ᚴ	ᚴ
			ᚵ	ᚵ	ᚵ
			ᚶ	ᚶ	ᚶ
			ᚷ	ᚷ	ᚷ
			ᚸ	ᚸ	ᚸ
			ᚹ	ᚹ	ᚹ
			ᚺ	ᚺ	ᚺ
			ᚻ	ᚻ	ᚻ
			ᚼ	ᚼ	ᚼ
			ᚽ	ᚽ	ᚽ
			ᚾ	ᚾ	ᚾ
			ᚿ	ᚿ	ᚿ
			ᚰ	ᚰ	ᚰ
			ᚱ	ᚱ	ᚱ
			ᚲ	ᚲ	ᚲ
			ᚳ	ᚳ	ᚳ
			ᚴ	ᚴ	ᚴ
			ᚵ	ᚵ	ᚵ
			ᚶ	ᚶ	ᚶ
			ᚷ	ᚷ	ᚷ
			ᚸ	ᚸ	ᚸ
			ᚹ	ᚹ	ᚹ
			ᚺ	ᚺ	ᚺ
			ᚻ	ᚻ	ᚻ
			ᚼ	ᚼ	ᚼ
			ᚽ	ᚽ	ᚽ
			ᚾ	ᚾ	ᚾ
			ᚿ	ᚿ	ᚿ
			ᚰ	ᚰ	ᚰ
			ᚱ	ᚱ	ᚱ
			ᚲ	ᚲ	ᚲ
			ᚳ	ᚳ	ᚳ
			ᚴ	ᚴ	ᚴ
			ᚵ	ᚵ	ᚵ
			ᚶ	ᚶ	ᚶ
			ᚷ	ᚷ	ᚷ
			ᚸ	ᚸ	ᚸ
			ᚹ	ᚹ	ᚹ
			ᚺ	ᚺ	ᚺ
			ᚻ	ᚻ	ᚻ
			ᚼ	ᚼ	ᚼ
			ᚽ	ᚽ	ᚽ
			ᚾ	ᚾ	ᚾ
			ᚿ	ᚿ	ᚿ
			ᚰ	ᚰ	ᚰ
			ᚱ	ᚱ	ᚱ
			ᚲ	ᚲ	ᚲ
			ᚳ	ᚳ	ᚳ
			ᚴ	ᚴ	ᚴ
			ᚵ	ᚵ	ᚵ
			ᚶ	ᚶ	ᚶ
			ᚷ	ᚷ	ᚷ
			ᚸ	ᚸ	ᚸ
			ᚹ	ᚹ	ᚹ
			ᚺ	ᚺ	ᚺ
			ᚻ	ᚻ	ᚻ
			ᚼ	ᚼ	ᚼ
			ᚽ	ᚽ	ᚽ
			ᚾ	ᚾ	ᚾ
			ᚿ	ᚿ	ᚿ
			ᚰ	ᚰ	ᚰ
			ᚱ	ᚱ	ᚱ
			ᚲ	ᚲ	ᚲ
			ᚳ	ᚳ	ᚳ
			ᚴ	ᚴ	ᚴ
			ᚵ	ᚵ	ᚵ
			ᚶ	ᚶ	ᚶ
			ᚷ	ᚷ	ᚷ
			ᚸ	ᚸ	ᚸ
			ᚹ	ᚹ	ᚹ
			ᚺ	ᚺ	ᚺ
			ᚻ	ᚻ	ᚻ
			ᚼ	ᚼ	ᚼ
			ᚽ	ᚽ	ᚽ
			ᚾ	ᚾ	ᚾ
			ᚿ	ᚿ	ᚿ
			ᚰ	ᚰ	ᚰ
			ᚱ	ᚱ	ᚱ
			ᚲ	ᚲ	ᚲ
			ᚳ	ᚳ	ᚳ
			ᚴ	ᚴ	ᚴ
			ᚵ	ᚵ	ᚵ
			ᚶ	ᚶ	ᚶ
			ᚷ	ᚷ	ᚷ
			ᚸ	ᚸ	ᚸ
			ᚹ	ᚹ	ᚹ
			ᚺ	ᚺ	ᚺ
			ᚻ	ᚻ	ᚻ
			ᚼ	ᚼ	ᚼ
			ᚽ	ᚽ	ᚽ
			ᚾ	ᚾ	ᚾ
			ᚿ	ᚿ	ᚿ
			ᚰ	ᚰ	ᚰ
			ᚱ	ᚱ	ᚱ
			ᚲ	ᚲ	ᚲ
			ᚳ	ᚳ	ᚳ
			ᚴ	ᚴ	ᚴ
			ᚵ	ᚵ	ᚵ
			ᚶ	ᚶ	ᚶ
			ᚷ	ᚷ	ᚷ
			ᚸ	ᚸ	ᚸ
			ᚹ	ᚹ	ᚹ
			ᚺ	ᚺ	ᚺ
			ᚻ	ᚻ	ᚻ
			ᚼ	ᚼ	ᚼ
			ᚽ	ᚽ	ᚽ
			ᚾ	ᚾ	ᚾ
			ᚿ	ᚿ	ᚿ
			ᚰ	ᚰ	ᚰ
			ᚱ	ᚱ	ᚱ
			ᚲ	ᚲ	ᚲ
			ᚳ	ᚳ	ᚳ
			ᚴ	ᚴ	ᚴ
			ᚵ	ᚵ	ᚵ
			ᚶ	ᚶ	ᚶ
			ᚷ	ᚷ	ᚷ
			ᚸ	ᚸ	ᚸ
			ᚹ	ᚹ	ᚹ
			ᚺ	ᚺ	ᚺ
			ᚻ	ᚻ	ᚻ
			ᚼ	ᚼ	ᚼ
			ᚽ	ᚽ	ᚽ
			ᚾ	ᚾ	ᚾ
			ᚿ	ᚿ	ᚿ
			ᚰ	ᚰ	ᚰ
			ᚱ	ᚱ	ᚱ
			ᚲ	ᚲ	ᚲ
			ᚳ	ᚳ	ᚳ
			ᚴ	ᚴ	ᚴ
			ᚵ	ᚵ	ᚵ
			ᚶ	ᚶ	ᚶ
			ᚷ	ᚷ	ᚷ
			ᚸ	ᚸ	ᚸ
			ᚹ	ᚹ	ᚹ
			ᚺ	ᚺ	ᚺ
			ᚻ	ᚻ	ᚻ
			ᚼ	ᚼ	ᚼ
			ᚽ	ᚽ	ᚽ
			ᚾ	ᚾ	ᚾ
			ᚿ	ᚿ	ᚿ
			ᚰ	ᚰ	ᚰ
			ᚱ	ᚱ	ᚱ
			ᚲ	ᚲ	ᚲ
			ᚳ	ᚳ	ᚳ
	</				

Mytologie Venedů a Germánů je úzce provázána. A nelze posuzovat jednu bez analýzy druhé. V Eddě se Venedi nazývají Vanové. Obvykle se toto tvrzení setkává se zjevnými rozpaky. Proč jsou tedy Vanové z Eddy Venedi a jak s tím souvisí Velesova kniha?

1. Vanové i Venedi (Slované) žijí na jednom a téžže území. „Sága o Ynglinzích“ [20] hovoří o tom, že kraj u ústí Donu je zemí Vanů, a že Ásové vedení Ódinem přišli od Vanakvislu (Vanské řeky, tj. Donu – pozn. překl.).

„I. ...Z hor, které se rozkládají na nejzazším severu za veškerými obydlenými kraji, spadá do Skytska (Švédsko) řeka, jež se správně nazývá Tanais. Za starých časů byla zvána řekou Tanskou (Tanakvisl) či Vanskou (Vanakvisl). Vlévá se do Černého moře. Území vanského poříčí se tehdy zvalo zemí aneb domovinou Vanů, Vanaheim. Tato řeka odděluje oba světadíly. Na východě je Asie, na západě Evropa.

IIKraje v Asii na východ od tanské řeky se nazývaly zemí či domovinou Ásů a hlavní město země slulo Ásgard. Ve městě sídlil vládce jménem Ódin a bylo tam velké obětiště. Podle tamních zvyklostí měla svatyně dvanáct velekněží, kteří konali oběti a soudili lid. Nazývali se díové nebo knížata. Všechn lid jim musel prokazovat službu a úctu. Ódin byl smělý válečník, podnikal daleká tažení a dobyl mnoho zemí...“

V. ...Od severovýchodu na jihozápad se táhne mohutné horstvo (Ural), které odděluje Velké Skytsko (Velké Švédsko) od ostatních zemí. Na jih od tohoto pohoří není daleko do Turecka. Tam měl rozsáhlé panství Ódin.“ O původu Ásů z Turkménie (Parfie) psali Saxo Grammaticus, zde citovaný Snorri Sturluson, a ze soudobých autorů např. Franco Cardini (viz „Počátky středověkého rytířstva“) a Vladimír Ščerbakov. Schliemann se zaměřil na Homéra a objevil Tróju, Ščerbakov se zaměřil na „Mladší Eddu“ a „Ságu o Yngilinzích“ Snorri Sturlussona a objevil jeden z Ásgardů (Ašchabád) – mimochodem jeho závěry potvrdily nedávné vykopávky u Staré Nisy.

2. Edičtí Vanové a Ásové žijí vedle sebe, jejich světy spolu sousedí, Skandinávci a Venedi žili vedle sebe (Turkménie (Parfie) a Vanská říše, Skandie a Rutenie, Švédsko a Gardarík).

„IV. ... Ódin vytáhl s vojskem proti Vanům, ale ti se mu postavili a bránili svou zem. Tu vítězili jedni, tu zase druhí. Pustošili si navzájem, země a působili si veliké škody. Když už se to oběma stranám znelíbilo, vyhlásili smírčí jednání a vyměnili si rukojmí.

V. ... V oně době táhly světem římský vojevůdce a podmaňovali si všechny národy. Mnozí vládci prchali před válečnými nájezdy ze svého panství. Jelikož Ódin byl nadán věšteckým a čarodějným umem, zvěděl, že jeho potomci osídlí severní část světa. Ustanovil své bratry Vea a Víliho vládci nad Ásgardem a sám odtud odešel a sním všichni díové a mnoho jiného lidu Odebral se nejprve na západ do Gardaríku (Novgorodská Rus) a potom na jih do Saska. Ódin měl mnoho synů. V Sasku dobyl rozsáhlá panství a obranu země svěřil svým synům. Potom odtáhl na sever k moři a usadil se na ostrově Fynu v místě, které se podnes jmenuje Ódinsey..

Ódin se usídlil u jezera Lögrinnu v místě, které se dnes nazývá Stará Sigtún (patrně Stockholm). Zřídil tam velkou svatyni a zavedl obětní slavnosti podle zvyklostí Ásů.“

3. Tři z božských Ásů v Eddě byli dříve Vanové – Njörd, Frey a Freyja. Frey, bůh světa a plodnosti, měl posvátné zvíře – kance. U východních Slovanů mu odpovídá bůh světa a plodnosti Dažbog a západních bůh světa a plodnosti Radegast (oba byli Svarožiči). Chrám Radegasta byl ctěn nejen Slovany, ale i Germány, právě odtud pochází retranské sošky s runovými písmeny.

„...a vyměnili si rukojmí... Vanové vydali své nejznamenitější muže, Njörda Bohatého a jeho syna Freye. Ásové jim za ně dali Höniho a prohlásili, že tak znamenitý a sličný muž se hodí za náčelníka. Poslali s ním ještě Mímiho, muže nad jiné moudrého, a Vanové za něho vydali toho nejbystřejšího ze svých řad, Kvasiho. Ve Vanaheimu udělali z Höniho hned náčelníka... Njörda a Freye ustanovil Ódin obětními knězi, takže se u Ásů stali dít. Njördova dcera se jmenuje Freyja. Byla obětní kněžkou a první, kdo učil Ásy kouzlům užívaným Vany.“

4. Venedský runový systém, používaný na retranských vyobrazeních a mikoržinských kamenech (o tom více viz níže v textu), zahrnuje část run futharku a polovina znaků velesovice (jak ukazuje obr. 1) patří do runového systému starých Germánů.

5. Freyovy runy Inguz a Dagaz se často objevují na náramcích Vjatičů (východoslovanský kmen – pozn. překl.) a slovanských výšivkách [16].

6. Freyja byla jedna z Ásynjí, rodem z Vanů, bohyně lásky, a u západních Slovanů byla dle „Mater Verborum“ bohyně lásky Prija. Edickou Skadi lze srovnat se západoslovanskou Artemidou, která měla jméno Skatia – dle Ponaučení proti pohanství (viz „Slovo sv. Řehoře“). Shoda mezi Ódinem a Velesem, Freyem a Radegastem či Dažbogem již byla zmíněna.

7. Edický Kvasir a Kvasur z ruské Velesovy knihy – toť výklad jednoho a téže světa, stoupajícího k epoše árijské pospolitosti, přípravě opojných nápojů jako chaoma či sóma na slunci-Surji. V Mladší Eddě se vypráví o tom, že na znamení smíru byl ze slin Ásů a Vanů stvořen člověk Kvasir, jenž v sobě vstřebával moudrost obou [21, str. 101, 231].

8. Vanové, edičtí bohové, se považují za odborníky (M. I. Steblin Kamenskij, např. [21, str. 228]) i jako bohové úrody. VENEdi (od veno – snop, odtud i VENOk – věnec), tj. Slované, se zabývají zemědělstvím. Ještě je tu VANSká říše (která byla slovansko-íránská).

Existuje také zpráva arabských cestovatelů o společném útvaru Vjatičů jakožto „zemí VANtiit“ [22] (mimochodem mnohem starší než je Kyjevská Rus). V souladu s jazykem té doby je správnější říkat „Vjantičiči“ či „Ventičiči“ (stejně jako Sventovít, ne Svetovít). Zmínka o městě či zemi Vantit-Vabnit-Vat-Vait v díle Ibn Rusta „Al-Alak An-Náfista“ praví o městě Vjatičů Vait „na samém počátku slovanských hranic“, v díle „Zajn al-Achbar“ se město nazývá Vantit. V textu Ibn Rusta-Hardíze „Chudud al-Alam“ se dozvídáme, že slovanský „Vabnit je první město na východě a někteří z jeho obyvatel se podobají Rusům“. Arabové podávají popis

slovanského způsobu života a přírody státu Vantit, který nenechá na pochybách ohledně ztotožnění Vantitu se zemí Vjaticů-Venedů, kteří se vrátili na Don a Oku z polského pomohli.

9. U Vjaticů-Venedů byl stejně jako u edických Vanů zvyk, že se bratr ženil se sestrou.

„Dokud žil Njörd u Vanů, měl za ženu svou sestru, neboť to bylo v souladu s jejich zákony. Jejich děti byl Frey a Freyja. U Ásů však bylo zakázáno, aby pokrevní příbuzní žili v tak blízkém svazku.“

Venedi i Germáni používali runové písmo. Přitom nelze tvrdit, že toto písmo přinesl z Parfie Ódin. Výprava Ásů se vztahuje nejspíše k 1. stol. př. n. l.: *„V oné době táhly světem římský vojevůdce a podmaňovali si všechny národy. Mnozí vládci prchali před válečnými nájezdy ze svého panství.“*

Parfové používali románské písmo. Přihodilo se to tedy právě naopak, Ásové objevili runové písmo u Germánů. Nicméně pozemský Ódin při již dlouho známém kreslení run dosáhl jejich poznání. tj. odhalil jejich posvátný význam, prošel a ustavil mystérium Ódina.

„VI. ...Říká se a považuje za pravdu, že když áský Ódin a díové přišli do severských zemí, zavedli tam mnoho nového a naučili lidi ovládat rozličné dovednosti, které se tam potom ještě dlouho pěstovali. Nejvíce si vážili Ódina, od něhož se těmto dovednostem naučili, protože on první je všechny, ba ještě mnohé ovládal.(v ruském překladu dovětek: i když je všechny neučil.)“ [20]

Tak či onak, již na konci 1. stol. n. l. používali Germáni dle Tacita [23] runy k magickým účelům:

„9. Z bohů ctí nejvíce Mercuria... (Wotana, tj. Ódina)...

10. Věštná znamení a výklad božích vůle z losů berou tak vážně jako žádný jiný národ. Jejich způsob losování je prostý. Useknou větev plodného stromu, nařezou z ní krátké tyčinky, na ty vyryjí nějaké značky a rozhodí je nazdařbůh na bílou látku, ať padnou kam padnou. Potom kněz, jde-li o dotaz týkající se celé obce, nebo hlava rodiny, jde-li o dotaz soukromý, přednese modlitbu k bohům, s pohledem obráceným k nebi zvedne tři tyčinky, jednu po druhé, a podle značek, které tam předtím byly vyryty, podává výklad....“

V dílech A. Platova [14] a E. Klaseňa [24] se odvozuje vznik futharku a praslovanského písemnictví od severoitalského, etruského a venedského runového zdroje. Posledně jmenovaný nejspíše používali spolu s futharkem volchvové v Arkoně na ostrově Rujana (dnes Rjugen) a Veneti-Volyni (dnes Volin) či Vyžbové (dnes Gotland). Tím, tj. písmem vycházejícím z této školy, byly vytvořeny nápisy na sochách v Radegastově chrámu a mikoržinských kamenech.

Bronzová vyobrazení bohů Luticů a rituální předměty z retranského chrámu Radegasta byly nalezeny v zemi u vesnice Prielvitz na konci 17. stol., poté je získal Němec Andreas Gottlieb Masch, který je detailně popsal a nechal zhotovit rytiny. Roku 1771 vydal v Německu materiály, jejichž kopie si může každý najít v Leninské knihovně. Poté se jeho sbírka za tajemných okolností ztratila. V roce 1795 v Hamburku Polák Jakov Potockij popsal ještě jednu část předmětů z retranského chrámu.[25,26]

Celkem je popsáno asi osm set figurek a předmětů. Většina vyobrazení pohanských bohů má ruce i nohy a ničím se se nepodobají antickým vyobrazením.

Sošky jsou silně poškozeny žárem – je známo, že velký chrám Radegasta smazal z povrchu zemského císař Lothar, k radosti celého křesťanského světa i těch, kteří dodnes popírají existenci rozvinuté kultury Slovanů předkřesťanské éry.

Pravost bronzových figurek nevyvolávala pochybnosti ani kdysi. První, kdo jim přiznali pravost, byli, všimněte si, západní odborníci. Pochybnosti vyvolávaly na figurkách uvedené runové nápisy, protože obsahovaly množství run odlišných od run staršího i mladšího futharku. Většina nápisů nebyla dosud přečtena, avšak nejčastěji se mezi nimi objevují slova RHETRA a RADEGAST. Přitom jméno Radegasta je na sošce, jejíž popis se přesně shoduje s tím, jak si Mítru představovali Íránci. Existuje ještě jedna soška. Ta se ztotožňuje buď s Velesem, nebo se Stribogem.[27, 28]

Lidé se ptají, proč psát na bohy jména?

O tom však již roku 1018 podal zprávu biskup Thietmar z Merseburku: *„Je v kraji Ratarů město jménem Riedegost. Ve městě se nachází pouze jeden chrám, mistrně vybudovaný ze dřeva. Jeho venkovní stěny zdobí rozmanité podobizny bohů a bohyň. Uvnitř pak stojí bohové vytvořené lidskou rukou... každý zespodu s vyrytým jménem. První mezi nimi se nazývá Svarožič.“* Adam Brémský a Helmold také psali o městě Retře (Radegastu) a o jeho chrámu.

V roce 1836 byly objeveny mikoržinské kameny, na nichž se zachovaly téměř stejné runy, tudíž otázka ohledně pravosti již takto nestojí. Převážnou většinou západních vědců tohoto století i ruskými vědci (např. E. Klaseňa, který byl obeznámen s díly Masche a Potockého) minulého století jsou i slovansko-runové nápisy a figurky uznány za pravé, nehledě na to, že předměty jsou silně poškozeny žárem.

I skandinávští a slovínští žreci, skaldové a volchvové praktikovali magii. Runy, zvláště starší, se vyznačují přirozeně symetrickou úpravou – souvratí. Při tom se mění jejich posvátný význam, avšak ne výslovnost. Kromě toho se runy při psaní vrstevily na sebe – svazovaly se či proplétaly [16, 29]. Tyto dva efekty zvětšují při srovnání počet runových znaků velesovice na 16 (z 31) hodnověrných (obr. 1). Na obrázku je v prvním sloupci velesovice (polorunové znaky z Velesovy knihy). V druhém sloupci jsou skandinávské runy a ve třetím sloupci název run a jejich runový systém. Nemám pochyb o tom, že velesovice i runy se používali k magickým účelům. Patrně i prvopis Velesovy knihy sloužil k těmto účelům (zvláště ony destičky, jež se nazývají „Oslava velkého Triglava“).

Miroljubov a Kurenkov, kteří měli k prvopisu nejbližší, nerozuměli kvůli špatnému stavu destiček a špatné kvalitě fotografií části jejích znaků (Izenbek nedovolil vynést objev ze své dílny). Mohli při přepisu použít jim

známé čtyři nejpozdější symboly a vložit je dle významu. Kopie Velesovy knihy Miroljubova, Kurenkova a Rebindera se rozcházejí. Toto znovu potvrzuje existenci destiček a jejich fotografií. Kurenkov přeložil a přepsal text z fotografií nezávisle na Miroljubovi. Ten však pracoval nejprve se samotnými „destičkami“ a poté se svým přepisem textů. Tj. přepis textů provedli dva či tři různí lidé a samotné destičky také nejsou výtvorem jednoho autora (aby také ne při takovém rozsahu!).

Lze se jako dříve přít o pravosti odkazu volchvů. Patrně nás v nejbližší budoucnosti čekají nové senzační odhalení v oblasti praslovanské historie. Možná. Ingvar Korovič (ve světě Igor Vlasov), hrdina knihy „Pád Arkony“ rozluští texty v následujících románech našeho cyklu („Dědicové Arkony“, „Poslední z Arkony aneb elixír paměti“) a vytvoří vlastní magický systém – magii vůle, jdouce tak po cestě svých předků.

Pokud je jedinou kopií Velesovy knihy ta Miroljubova, jedná se o jednu z mnoha podobných knih. Bohužel je to spíše sbírka, pečlivě sestavená středověkým ochráncem, a ne celistvá věc. Budeme čekat a doufat. A samozřejmě nemá smysl sedět se založenýma rukama. Pokud jde o pravost existujících textů, je to zatím otázka víry každého, dle mne je zcela zřejmé, že část textů je pravá.

z ruštiny přeložil Wolf

Použitá literatura:

1. Велесова книга. Перевод и комментарии А.И.Асова. Изд. 2-ое исправленное. -М.:Менеджер, 1995.-320с.
2. Бегунов Ю. Обретение „Велесовой книги“/ в кн.-Кайсаров А.С., Глинка Г.А., Рыбаков Б.А., Мифы древних славян. Велесова книга.- Сост. А.И.Баженова, В.И.Вардугин.-Саратов, "Надежда", 1993.-320с.
3. Мирослобов Ю. Новгородская дохристианская письменность/ Русский языческий фольклор. В кн. Ю.Мирослобов. Сакральное Руси. 1-2 тт.-М., 1997.
4. Луи Повель, Жак Бержье, Утро магов. Власть магических культов в нацистской Германии.-М.:ИЦ „Российский Раритет“, 1992. -76с.
5. Русские Веды. Песни птицы Гамаюн. Велесова книга. Реставрация, перевод, комментарии Б.Кресеня.-М.: Наука и религия, 1992. -368с.
- 6.58 Щербаков В.И., Встречи с Богоматерью(пер. избр. глав „Лебединой Книги“/ Утро богов, М., 1992
- 7.58 Грицков В.В., Сказания русов. ч1. Велесова Книга, -М.: „Издательский центр русского исторического общества“, 1992.
- 8.58 Творогов О.В., Велесова книга, ТОДРЛ, т.43, Л., 1990.
- 9.58 Жуковская Л.П., Новгородские берестяные грамоты, -М.: Учпедгиз, 1959.
- 10.58 Грицков В.В., Гимн Бояна- древнеславянский рунический текст / Мифы и магия индоевропейцев, Сб., вып.1. -М.: Менеджер, 1995.
- 11.58 Боянов гимн Словену, „Наука и религия“,N4, 1995.
- 12.58 Державин Г.. О лирической поэзии в кн.:Чтение в Беседе Любителей русского слова, кн.6. Спб., 1812 г.
13. Тороп В., Ладожский рунический документ / Мифы и магия индоевропейцев, вып 2., -М., Менеджер,1996.
14. Грицков В., Велесова Книга: подделка или отзвуки далекого прошлого?/ Мифы и магия индоевропейцев, Сб., вып.3. -М.: Менеджер, 1996.
15. Sturluson S., Edda, přeložil Ladislav Heger, vydalo Argo, Praha 2004.
16. Платов А., Руническая магия.-М.: Менеджер, 1994.-144с.
17. Платов А., Дорога на Хай Бразил или индоевропейский миф о структуре мира/ Мифы и магия индоевропейцев, Сб., вып.1. -М.: Менеджер, 1995.
18. Гаврилов Д., Один-Велес-Шива - великий бог индоевропейцев/ Елкин С., Протоязык и традиционализм. Пути реконструкции. -М.: МГИФИ, 1997, -96 с.
19. Гаврилов Д.А., Платов А.В., К основаниям традиционализма через морфологический анализ мифов о Великом боге индоевропейцев // Материалы XV Зигилевских чтений, доклад, 23 марта 1998.
20. Sturluson S., Edda a Sága o Ynglinzích, přeložila Helena Kadečková, vydalo Argo, Praha 2002.
21. Младшая Эдда. Пер. О.Смирницкой. под ред. и прим. М.И. Стеблин-Каменского, -М.: НИЦ „Ладомир“, 1994.
22. Русь глазами восточных авторов/ Гудзь-Марков А.В., История Славян, М., 1997, стр. 134-139.
23. Корнелий Тацит, О происхождении германцев/ Тацит. Соч. Т.1. Аналлы. Малые произведения. -Л.: Наука, 1969.
24. Е.Классень, Новые материалы для древнейшей истории славян вообще и славяно-русов до рюриковского времени въ особенности..., вып.I-IV, 1854-1861
25. A.G.Masch. Die Gottesdienftlichen Ulferfhumers der Obotriten, aus dem Tempel gu Rhetra. Berlin. 1771.

26. J.Potocki. Voyage dans quelques de la Basse Saxe pour la Recherche des antiquites Slaves ou Veneds. Hambourg. 1795.

27. Платов А., Памятники рунического искусства славян/ Мифы и магия индоевропейцев, вып 6, -М., Менеджер. 1998.

28. Платов А., Культовые изображения из Храма в Ретре/ Мифы и магия индоевропейцев вып. 2, -М., Менеджер. 1997.

29. Адити А., Адити Е., Руны. Толкование Старшего Футарка/ Издательство Общества духовной и психической культуры, 1993.-98с.